

CULTUUR+ONDERNEMEN

Transcript Podcast Slagkracht

Aflevering #6

Titel: Afstand

Spreekers: [Rinke Vreeke](#) (podcastmaker), Yoni Vermeire (zakelijk leider [Studio Dries Verhoeven](#))

Yoni: En in het begin waren die gesprekken ook heel ingewikkeld. De ene dag verdiende een acteur twee keer zoveel als wat wij verdienen in Nederland en de andere dag was €20 per dag oké. En op een gegeven moment was een internetverbinding, was €8000 per voorstelling.

Rinke: Dit is slagkracht een podcast van Cultuur+Ondernemen. Mijn naam is Rinke Vreeke. In Slagkracht hoor je iedere aflevering een persoonlijk verhaal van een zakelijk verantwoordelijke in de culturele of creatieve sector. Een verhaal over een belangrijk moment in hun carrière. In deze aflevering hoor je het verhaal van Yoni Vermeire.

Yoni: Ik ben Yoni Vermeire, ik werk als zakelijk leider bij Studio Dries Verhoeven. Dries Verhoeven maakt installaties en performances die de relatie tussen publiek, performer, realiteit en kunst bevragen. Zijn alom geprezen werk kruist over de hele wereld en daagt je uit om kritisch te reflecteren op actuele maatschappelijke kwesties. Het ging zo alle kanten op en dat ik... ja, dat vond ik echt best wel een moeilijke zoektocht van: oh ja, wat betaal je mensen, hoe ga je daarmee om? En dan ondertussen kreeg ik van fondsen de vraag van: oh, interessant project. Ja we willen dit, we hebben interesse, maar we hebben nog een paar vragen. Hoe ga je om met Fair Practice?

Rinke: Want hoe zet je een samenwerking op met een gezelschap in een land waarvan je de cultuur en de gebruiken niet kent. En hoe creëer je vertrouwen en verbinding op 7000 km afstand. Je hoort het in deze aflevering van Slagkracht.

Yoni: Ik denk dat het voor mij ook altijd eigenlijk belangrijk is geweest in mijn werk om me verbonden te voelen met wat er, wat er gemaakt wordt.

Rinke: Als Yoni in 2006 afstudeert van de opleiding Productie Podium Kunst in Amsterdam, kiest ze al snel voor een carrière buiten de vier muren van de theaterzaal.

Yoni: Dus ik heb heel lang gewerkt bij het Nederlands Film Festival ook. Ja, een aantal jaren als uitvoering producent. Vond ik heel leuk, maar dat vond ik vooral heel leuk vanwege het werken met een groot team, met heel veel mensen en die aansturing daarvan en het realiseren van zo'n groot festival.

Rinke: Jarenlang produceert ze festivals met veel samenwerkingspartners en grote crews van personeel en vrijwilligers. Tot er iets begint te kriebelen.

Yoni: Maar ik miste op een gegeven moment het theater weer, omdat daar echt mijn hart zit. En dat bij Frascati, waren hele interessante makers, zoals met Marjolijn van Heemstra bijvoorbeeld, dat vond ik heel inspirerend. Maar zo ook Boukje Schweigman, die vind ik ook een inspirerende maker en dat is wel heel belangrijk voor mij om, ja om dat werk te kunnen doen. Uiteindelijk heb ik bij Schweigman en

als hoofdproductie gewerkt, zes jaar. En daarna naar Dries gegaan, als zakelijk leider. Dat was mijn eerste zakelijk leider rol.

Rinke: In het oude schoolgebouw van het Huis in Utrecht komt Yoni in aanraking met Dries Verhoeven. Zowel de studio van Dries als de stichting van maker Boukje Schweigman houden kantoor in het pand aan de Boorstraat.

Yoni: Het spookte al langer door mijn hoofd, dat eigenlijk die zakelijk leiders rol heel erg op mijn lijf geschreven was. En nu was het een soort kans dat ik dacht: oh ja, dit is misschien wel interessant. Ik weet nog dat iemand die bij de studio werkte toen tegen me zei: oh Yoni is dat niet iets voor jou? En dat ik toen toch eerst zei nee, maar daarna toch dacht: oh ja, nou misschien wel. Toen ben ik gewoon koffie gaan drinken met Dries en dat was heel leuk. Ja en toen heb ik daarna gesolliciteerd.

Rinke: Yoni en Dries ontmoeten elkaar voor het eerst als ze koffie gaan drinken in Amsterdam om de vacature te bespreken. Echt goed kent ze zijn werk dan nog niet.

Yoni: Mijn beeld van het werk van Dries Verhoeven was dat het iets, ehm, iets harder werk was misschien. Ik weet niet of harder het goede woord was, maar het was wat, net wat geëngageerder en wat directer en misschien wat provocerder soms, het was wat meer... wat confronterender denk ik eerder. Dat was mijn beeld.

Rinke: Op dat punt in tijd heeft Dries al een tijdlang geen zakelijk leider. Hij vertelt Yoni dat hij heeft geprobeerd om de taken zelf op zich te nemen.

Yoni: Hij heeft zelf ervaren eventjes van, oh ja: hoeveel werk erbij komt kijken. Maar dat bleek tegen te vallen. En wat mij, voor mij geen verrassing is. Maar daardoor was het heel fijn voor mij eigenlijk, dat hij dat ontdekt had. Want er was niet meer een twijfel, het was heel duidelijk dat er iemand nodig was. Nee, dat was wel een fijn begin.

Rinke: Yoni maakt zich de rol van zakelijk leider snel eigen. En vier jaar na haar start begint ze aan een nieuw uitdagend project: Dear Beloved Friend. Een voorstelling die ze in de nazomer van 2021 verkoopt aan de Nederlandse schouwburgen, maar waarvan ze eigenlijk nog weinig beeld heeft.

Yoni: Ik begon natuurlijk al een jaar eerder met het verkopen aan de schouwburgen. En toen wist ik eigenlijk nog heel weinig van het werk. En dan is het voordeel bij Dries dat zijn naam ook al vaak genoeg zegt. En je kan een beetje uitleggen wat het idee is en je hoeft nog niet heel erg te overtuigen met het inhoudelijk verhaal van het concept, dat kan ook later.

Rinke: Wel weet ze dat het werk zal gaan over de toekomstige Afrikaanse vluchtelingenstroom en de verwachte geboorte explosie. Een toekomst die door Europa wordt gevreesd.

Yoni: In het begin is het idee van mij ook altijd nog best wel abstract. Dus het idee was dan nog heel erg het hebben over de migratieproblematiek en dan niet alleen: waarom hebben wij met elkaar in Nederland het gesprek en waarom hebben we niet met de mensen over wie gaat het gesprek? Of waarom voeren zij niet het gesprek? Maar we wisten nog niet zeker in welk land, we wisten nog niet met hoeveel mensen, we wisten nog niet wat er ging gebeuren. Dus het was allemaal nog heel, heel abstract eigenlijk.

Rinke: Ze gaat op zoek naar een samenwerkingspartner, want het idee is dat de voorstelling wordt gemaakt en gespeeld door Dries en een gezelschap van lokale performers. Via live internetverbinding kun je het werk dan ervaren in Nederland vanuit je comfortabele theaterstoel. Maar het vinden van zo'n gezelschap als een samenwerkingspartner, dat is best een uitdaging in een gigantisch continent als Afrika.

Yoni: Ik ben heel veel gaan mailen om me heen binnen mijn netwerk. Mensen gaan benaderen: we gaan dit project doen, dit is globaal het idee, zonder een partner kan het niet, weet jij iemand die ons zou kunnen helpen? En uiteindelijk heb ik via iemand in Brussel die de Festival Academy heeft, volgens mij, Inge. En Inge heeft mij toen gekoppeld. Ik kende haar helemaal niet. Maar ik had weer haar naam doorgekregen via iemand van het FPK. En zij had mij gekoppeld aan twee mensen in Lagos: Joshua van Kininso en nog iemand. En met Joshua had ik eigenlijk heel snel heel fijn contact en voelde ik heel veel energie en zin om dat project te gaan oppakken.

Rinke: De zoektocht verplaatst zich naar het in het westen gelegen Nigeria. En om zich iets te kunnen voorstellen bij Lagos, de hoofdstad, en de thematiek van de voorstelling, leest Yoni het boek *Americana*, geschreven door Chimamanda Ngozi Adichie. Het is een fictief verhaal over een vrouw die vertrekt uit Nigeria om in Amerika te gaan werken en studeren. En door het lezen van dat verhaal kan Yoni zich meer voorstellen bij het thema en de intercontinentale samenwerking.

Yoni: Ik heb altijd een soort informatie achterstand in het begin, omdat Dries al heel lang bezig is met een concept. En ergens is er ooit een keer iets begonnen en dat wordt steeds groter en hij verdiept zich natuurlijk, leest en praat en dat is zijn ding. En ik ben heel erg met al die kaders daaromheen bezig. En soms denk ik: oh ik ben zo bezig met al die... welke fondsen gaan we aanvragen, met welke mensen gaan we werken en hoe gaan we het realiseren, in welk tijdspad? Dat ik vergeet om ook nog, weet je, of eigenlijk niet per se vergeten...maar dat ik misschien geen tijd heb om ook nog dat boek te lezen of die podcast luisteren, of dat gesprek met Dries nog eens rustig te voeren over die inhoud wat zo belangrijk is voor alles. Die inhoudelijke verdieping komt bij mij ook heel erg als ik de aanvragen met Dries samen ga maken. Want we zitten natuurlijk in die structurele subsidie maar er is altijd voor dit soort grote projecten extra geld nodig. En dan gaan we projectsubsidies aanvragen. En Dries schrijft daar zelf ook veel in mee. En dan wordt hij ook gedwongen om op papier te zetten waar hij staat en wat zijn plan is. Dus dan wordt er altijd ook weer veel meer duidelijk.

Rinke: De plannen worden steeds concreter. Dries reist naar Lagos om Joshua Alabi van Kininso Konzepten op te zoeken, de oprichter van een creatief centrum voor storytelling, film en theater. Samen bezoeken ze in Lagos potentiële speellocaties. [Muziek]

Yoni: Sowieso is het echt een miljoenen stad, is het enorm. En zij konden niet zelf daar rondlopen. Alles ging met een driver. Het is heel ook onveilig voor een deel. Ik weet dat Dries mij vertelde dat hij de eerste keer daarheen ging en dat dan... Het is ook maar net wie je spreekt hè, hoe het ervaren wordt het land. Dat de stewardess daar volgens mij zei van: ga je daarheen, ga je daar zelf? Je hebt toch wel een convooi waarmee je reist? En dit en dat. En dat iemand van de ambassade volgens mij zei: oh je kan prima daarheen. Veiligheid is zo'n gek begrip ook, als je dan vanuit ons perspectief veiligheid, vanuit hun perspectief... Ja, je kan er op hele verschillende manieren over praten. Weet je, wat ervaren wij als onveilig? Of wat ervaren zij als onveilig? Ja, dus dat moest wel georganiseerd. Wat ik denk dat het voor soms voor Dries ook wel lastiger maakte. Omdat je soms, je gaat ook een samenwerking aan, maar dan heb je ook met deze partner te maken en met het netwerk van deze partner. Dus je zit ook in een bepaalde hoek vanuit waar je verder gaat.

Rinke: Dries ontdekt tijdens zijn reis dat de mensen die hij spreekt in Lagos eigenlijk helemaal niet zo bang zijn voor zo'n aankomende Apocalypse, zoals die massamigratie en geboorte-explosie in Europa regelmatig geframed worden. Hij ontmoet jonge mensen barstens vol energie, hoop en ideeën voor de toekomst. Met Joshua wordt de samenwerking in ieder geval ingezet. *Dear Beloved Friends* zal vanuit een filmstudio worden ge-livestreamd. En ook Yoni kan aan de slag. Te beginnen met de begroting en de planning.

Yoni: Ik begon dit project en ik dacht: oh nou spannend, ik met Nigeria samen, geen idee, ik ken het land niet. Sowieso eigenlijk tot nu toe vooral in Nederland gewerkt en ik dacht: oké, ik wil dit goed aanpakken, ik wil dit samen met hun met Kininso echt samen gaan doen. Zij zijn onze partner, dus ik ga die eerste besprekingen heel transparant zijn. En ik wilde samen met hun bijvoorbeeld het budget maken. Ik zei: nou dit project, dit is het idee, we willen ongeveer een planning, ongeveer zoveel weken repeteren dan gaan we spelen. Wat denken jullie dat nodig is qua begroting?

Rinke: Yoni heeft een aantal zooms met het gezelschap, maar er komt niks.

Yoni: Zij konden daar niet over meedenken. Of konden... ze wilden, het was gewoon: dat werkte niet zo. Zij wilde gewoon van mij horen: dit is het budget.

Rinke: Het leidt tot ingewikkelde gesprekken. Veelal over geld.

Yoni: En in het begin waren die gesprekken ook, bijvoorbeeld over betalingen heel ingewikkeld. De ene dag verdiende een acteur twee keer zoveel als wat wij verdienen in Nederland. En de andere dag was €20 per dag oké. En op een gegeven moment was een internetverbinding, was €8.000 per voorstelling. Dus het ging zo alle kanten op en dat ik, ja, ik kan niet precies de vinger erop leggen, maar heel veel heeft ook te maken met, denk ik, met het enorm grote verschil tussen arm en rijk. Met de enorme behoefte aan werk daar. Dat ze ook een kader willen en binnen dat kader gaan ze het realiseren. En ze willen het heel graag, dus ze gaan ook niet snel nee zeggen. En tegelijkertijd weten ze ook dat er hier geld is. Maar wij zijn ook geen, ehm, we zijn een FPK gezelschap met een goed budget en ik wil iedereen goed betalen, maar er zit ook nog een verschil tussen. Ze hebben ook heel veel in Duitsland gedaan, tussen budgetten onderling in de culturele sector zit ook nog een verschil. Dat vond ik echt best wel een moeilijke zoektocht van: oh ja, wat betaal je mensen? Hoe ga je daarmee om en dan ondertussen kreeg ik van fondsen de vraag van: oh interessant project. Ja we willen dit, we hebben interesse maar we hebben nog een paar vragen. Hoe ga je om met Fair Practice. En dan moest ik daar een heel antwoord op verzinnen over hoe we daar goed mee om gaan. Maar ondertussen wist ik het ook nog helemaal niet. Was dat een grote zoektocht hoe daarmee om te gaan. Uiteindelijk hebben we... werkt het anders dan hier. Is het veel meer een verschil in de voorbereiding en de uitvoer. Dus voor voorstellingen wordt veel meer betaald dan voor repetities. Ze werken met veel meer mensen. Dus waar wij denken: oh je hebt dan ongeveer 3 technici nodig hadden we daar 20- 25 mensen rondlopen waarvan ook niet iedereen altijd, als ik de verhalen mag geloven, niet iedereen altijd even druk was. Het is de manier waarop zij werken, dus dat is nodig. Nou waar ik op uit ben gekomen is wel dat ik heel transparant wilde zijn met hoe het geld werd uitgegeven. Dus ik heb ook een contract op laten stellen met een advocaat hier met het budget en met de afspraken hoe wij met het geld... want wij betalen alles hier, iedere maand krijgen zij een bedrag overgemaakt en dat krijgen ze als ze de bonnen en contracten van de maand daarvoor allemaal hebben gedeeld met ons, waardoor we altijd inzicht hebben. Want het is.. ik vind het ook naar de fondsen en subsidiegevers hier in Nederland belangrijk dat we, als we dat geld naar Nigeria overmaken, dat we kunnen uitleggen waar het aan uitgegeven wordt. Dat ze niet alleen maar één factuur hebben.

Rinke: Als de kaders van de samenwerking geschept zijn, gaan Dries en Kininso Konzepten aan de slag met het maken en repeteren van de voorstelling. In een heel korte tijd worden allerlei belangrijke besluiten genomen. Op afstand. Want ook Dries werkt tot aan de repetities vanuit Nederland.

Yoni: Ik voelde wel bij Dries soms de strijd in het proces, omdat er heel weinig tijd daar is, weinig onderzoekstijd, veel beslissingen die gemaakt moeten worden, op basis van, nou dat er nog weinig op

de vloer gebeurd is. Omdat het ver weg is moet je gewoon keuzes maken. En daar dacht ik wel soms: oh, gaat het allemaal... gaat het lukken?

Weet je, kunnen we die beslissingen nu maken? Ja ik heb wel heel bewust, omdat we ook...we hebben dan best wel veel extra subsidiegeld aangevraagd en dan kregen we de uitslagen allemaal pas in januari ofzo binnen. En toen waren we natuurlijk al helemaal up and running. Dus er zaten best wel wat risico's aan, los van dat het project in Nigeria is, dat zij geen middelen hebben, dus als er iets mis zou gaan zou het allemaal op onze schouders komen. Nou ja, ik was wel, ook daar... dat vond ik wel een spannende. Hoe neem je iedereen mee in die risico's? En ik heb geprobeerd om alle fondsen en partijen om het te delen met hun, dat risico. En te zeggen: dit is waar we staan, dit is hoe ik ermee omga en ik hoop dat jullie daar dan in meegaan. Ze zeggen natuurlijk niet allemaal: als het niet doorgaat, krijg je het geld toch, want dat is eigenlijk wat ik wilde horen. Maar ja, je voelt dan wel in zo'n gesprek dat het ook niet helemaal uitgesloten is. Dus dat je gewoon in gesprek bent. En daar begint het mee, meer kan je ook denk ik niet verwachten in die fase.

Rinke: Yoni is op de achtergrond veel bezig met verwachtingsmanagement, in gesprekken met geldschietters en samenwerkingspartners.

Yoni: Dat is misschien wel bij dit hele project, dat je een soort van, geen controle hebt. Want je moet gewoon loslaten. Omdat het zo ver weg is, je kan er gewoon niet... ja je kan dat niet controleren. Dus ik ging gewoon uit van die kaders en ze gingen... we kwamen wel altijd gewoon aankloppen als er iets aan hand was. Dus ik had wel, ja dat gevoel, het vertrouwen, heel erg te hebben met elkaar.

Rinke: Maar ook in gesprekken met Dries.

Yoni: Ik heb Dries meegenomen in de risico's gezegd: als we pech hebben dan wordt het heel duur, wordt het nog veel duurder en dan moeten we door, want we kunnen niet anders dan doorgaan. Dat je dan dus, dat is het voordeel van structurele subsidie, dat je in ieder geval weet dat je het jaar daarna ook nog geld hebt, en dan kan je dat inzetten om ehm.. Oh ja prima zegt hij, dan doe ik dan niks, dan gaan wij daar maar hernemen, of een klein onderzoek doen en... dus dat geeft zoveel rust weet je dat, eh, dat hij meegenomen is en dat prima vindt en eh... nou ja, vaak.. ik ken mezelf ook, ik ben ook voorzichtig en vaak valt het toch weer mee en is er toch weer meer mogelijk. Maar door dat uitgesproken te hebben dan daarna denken: oh ja het komt sowieso goed. Het geeft haar rust om de risico's uitvoerig te hebben besproken.

Rinke: Toch heeft ze niet zo sterk de behoefte om met eigen ogen te aanschouwen hoe het project in Lagos verder vorm krijgt.

Yoni: Ja ik dacht altijd, ehm, ik heb altijd gezegd: ik hoef er niet heen, ik voelde niet die, nee ik had niet de behoefte om daar naartoe te gaan. En ook die onveiligheid die er ook is, dat sprak mij helemaal niet aan om daar dan heen te reizen.

Rinke: Maar ze voelt wel de drang om zich te verbinden met de betrokken spelers en partners. Dus zoekt ze naar een andere manier.

Yoni: Maar ik vond het ook wel heel jammer om niet dat contact met al die mensen daar te hebben. En op een gegeven moment heb ik een nieuwsbrief gemaakt. Toen had ik van iedereen een fotootje gevraagd via de productie leider daar.

En die allemaal bij elkaar gezet. En van ons team. En een foto van hun kantoor en van ons kantoor. en een foto van Utrecht, en de foto van Lagos en wat quotes van mensen erin. Om gewoon even te zien: oh ja wie werken eigenlijk allemaal mee aan dit project? Dat vond ik dan heel leuk om te doen.

Volgens mij...Ja ik vond het gewoon heel, heel fijn om dat even inzichtelijk te maken. En ik weet dat de dag na de première, Joshua was in Duitsland, en toen kwam hij ook naar Amsterdam naar de voorstelling.. en dat is ook zo fijn om even iemand ontmoeten met wie je zoveel contact hebt gehad. Ik denk dat dat, dat is wel echt waardevol geweest. Als dat niet was geweest was het wel heel abstract gebleven. Mensen alleen maar via een videoscherm is gewoon gek.

Rinke: In die verbinding komen soms de cultuur verschillen ongemakkelijk bloot te liggen.

Yoni: Voor de première bij ITA hadden we als cadeautje uit Nigeria drie Booba's gekregen, dat zijn van die oversized dresses, jurken. Van hele mooie Afrikaanse stof, maar echt, echt heel groot en heel opvallend en daarvan hadden we drie gekregen voor de drie vrouwen eigenlijk die betrokken waren. Ik en productie leider en zakelijk assistente, voor de rest waren het eigenlijk allemaal mannen. Maar ja dat dat was zo ongemakkelijk ook, want we konden die eigenlijk niet bij de première aandoen in ITA, dus dat zou heel ongemakkelijk zijn als we in van die Afrikaanse jurken met ons Nederlandse hoofden bij dit project eh... Maar we konden ze ook niet aandoen, omdat we ook na afloop een borrel hadden en met een live-verbinding en met Nigeria gingen proosten en natuurlijk heel ondankbaar zou zijn, omdat het een heel mooi cadeau was vanuit hun. Dus toen hebben we ze uiteindelijk bij de borrel aangetrokken en daarvoor niet en bij de borrel geproost en op de foto en eh.. ja dat was natuurlijk helemaal leuk. Maar ik weet ook nog dat ik van tevoren, gingen we foto's maken dat we ze aan hadden en doorsturen naar hun. Want we hadden er zo'n riempje omheen gedaan want ik wist nog niet dat het de bedoeling was dat het zo oversized was en ik vond het leuker met een riempje eromheen. Toen kreeg ik ook meteen een appje van de productie leider daar, dat het juist open en vrij is, dat je helemaal... dus ik had het verkeerd gedaan.

Rinke: Het zit in de aard van al het werk van Dries: die confrontatie met de waarden en gebruiken van een ander. Dat leidt in het geval van Yoni dus regelmatig tot situaties waarin die verschillen ongemakkelijk bloot komen te liggen. Zo zijn het artistieke en het zakelijke nauw met elkaar verweven. En het is die verbondenheid met de inhoud die Yoni drijft.

Yoni: Ja ik zie het als, ik vind het heel leuk. Maar ik zie het ook als iets wat ik samen met Dries doe. Dus het is, ik hoef niet de antwoorden te verzinnen. Het is, het zit in het werk en het zit in het onderwerp. Dus samen bedenken we ook hoe we ons verhouden tot de vragen die het oproept, als ik zeg maar zelf er niet uitkom, of als het ingewikkeld wordt. Ja, nee ik vind het echt alleen maar een meerwaarde. [Muziek]

Rinke: Slagkracht is een podcast reeks van [Cultuur+Ondernemen](#).

Het is onderdeel van het ontwikkelprogramma [Slagkracht](#) en in dat programma krijg je handvatten aangereikt om je te professionaliseren binnen de zakelijke kant van de culturele en creative sector. Volg Slagkracht in je favoriete podcast app en blijf op de hoogte van nieuwe afleveringen. Kijk voor meer informatie over het programma Slagkracht op cultuur-ondernemen.nl/slagkracht

Deze podcast werd gemaakt door mij, Rinke Vreeke en de muziek is van Blue Dot Sessions. De eindmix werd gedaan door Nozem Audio. En de cover van de podcast is gemaakt door Anne van Geffen. Met veel dank aan Karen de Meester en Sanne Wiltink. [Muziek]